Gálaest a színházban

A SZEGEDÉRT ALAPÍTVÁNY 1990 ÓTA MINDEN ÉVBEN NÉGY DÍJAT ÍTÉL ODA A VÁROS TUDOMÁNYOS, MŰVÉSZETI ÉS KÖZÉLETÉBEN KIEMELKEDŐ SZEREPET JÁTSZÓ SZEMÉLYISÉGEKNEK. AZ IDEI ELISMERÉSEKET A HAGYOMÁNYOKNAK MEGFELELŐEN GÁLAMŰSOR KERETÉBEN ADJÁK ÁT MA ESTE HÉT ÓRAKOR A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN. A RÉSZTVEVŐKET AZ ALAPÍTVÁNY SOROS ELNÖKE, DERVARICS ATTILA, A DÉMÁSZ RT. VEZÉRIGAZGATÓJA KÖSZÖNTI. A MŰSORBAN TÖBBEK KÖZÖTT FELLÉP GREGOR JÓZSEF OPERAÉNEKES, A CLASS JAZZ BAND, A HÓRA TÁNCSZÍNHÁZ, PAVLOVITS DÁVID GITÁRMŰVÉSZ, KERESZTES ESZTER CSELLÓMŰVÉSZ ÉS A MAGYAR VIRTUÓZOK KAMARAZENEKAR. A GÁLAMŰSORT EGYENES ADÁSBAN KÖZVETÍTI A SZEGED TELEVÍZIÓ.

A művészeti kuratórium díjazottja

Novák István DLA

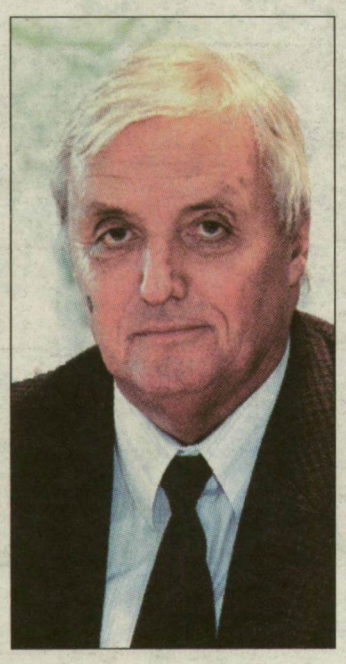

Fotó: Karnok Csaba

Nagyon hosszú útra készüljön az, aki szeretné megnézni *Novák István* DLA, Szeged városi főépítész valamennyi alkotását. Az 1938-ban Budapesten született, majd gyermekkorát Szentesen töltő, s immár hosszú évtizedek óta Szegeden alkotó építőművész tervei alapján ugyanis nem csak szűkebb pátriánkban, hanem az ország minden táján, s a határon túl is emeltek épületeket.

A teljesség igénye nélkül föltétlenül meg kell említeni, hogy Novák István álmodta meg Bajára a Magyarországi Németek Művelődési Központját. Járnak Novák tervezte iskolákba budapesti, ásotthalmi, hódmezővásárhelyi, kecskeméti, kiskunhalasi, kisvárdai, mátészalkai, nyírbátori, nyíregyházi, pécsi, tatabányai gyerek. Míg Szegeden a Deák Ferenc Gimnázium, az újrókusi Arany János Általános Iskola, és a Krúdy Gyula Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Szakközépiskola is Novák István nevéhez fűződik.

De tervezett rendkívül sokirányú munkássága során Novák István középületeket, sportcsarnokokat, szociális- és egészségügyi intézményeket, világháború emlékműveket, áll postahivatala Balatonfüreden, Orosházán, Siófokon. Lakóépületeit felsorolni is képtelenség, de mindenképp szólni kell arról, hogy Békés, Békéscsaba, Csongrád, Gyula, Hódmezővásárhely, Makó, Mezőberény, Orosháza, Szarvas, Szentes, Tótkomlós is büszkélkedhet Novák-házzal, s számos szegedi lakóépület tervei születtek meg tervezőasztalán. A Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark rotundáját messze földről érkezők is megcsodálják, az ajnácskői (Szlovákia) és brassói (Románia) temploma pedig őszinte segítőkészségéről is tanúskodik, hiszen a szegedi mester ellenszolgáltatás nélkül vállalta ezek terveinek elkészítését. 1995 óta Szeged főépítésze, s azóta több kiemelkedő tervezési programot irányított, így például Szeged Általános rendezési terve, a Belváros részletes szabályozási terve és rehabilitációs terve, az Indóház tér és a Mars tér rekonstrukciós terve is az ő vezényletével készült el.

Novák István munkásságát számos díjjal, kitüntetéssel ismerték el. Néhány ezek közül – 1983: Ybl Miklós díj, 1995: Pro Scola – Bibó István-díj, s ebben az esztendőben kapta meg a Pro Urbe, Szeged kitüntetést. 1997-ben IAKS AWARD díjat vehetett át Kölnben, Szarvas városa, ahol főépítészként irányította a település fejlesztését Közszolgálat díjjal jutalmazta négy évvel ezelőtt, míg 1998 óta a Szabad Művészetek Doktora (DLA – Doctor of Liberal Art's). *Rudolf Schuster* államfő 2001 szeptemberében az ajnácskői templom tervezéséért A Szlovák Köztársaság Elnöke Érdemrendjével tüntette ki.

BÁTYI ZOLTÁN

A Szegedért Alapítvány fődíjasa

Bodosi Mihály idegsebész

■ **Mindennap megment egy életet.** (Fotó: Karnok Csaba)

Erősen maradi vagyok, és akármilyen hetykén hangzik is, jó lenne még sokáig annak maradnom. Szeretünk mostanában megint százalékokat emlegetni, és én még mindig legyintek rá: ázalék-százalék. Elárasztja híradásainkat és tudományos előadásainkat például az orvoslás köréből való statisztika. Porszem lennék akármilyen statisztikában. Majdnem igazi lettem, de megúsztam.

Sokszor volt alkalmam ilyen-olyan kitüntetések alkalmával méltató sorokat írni valakikről, számomra kitüntetés azonban, hogy *dr. Bodosi Mihályról* is írhatok. Idén lesz tizennyolc éve, úgy nyúlt bele életem kormányművébe, hogy megmaradtam. Aki ezt akarja piszlicsáré százalékkal kifejezni - hadd maradjak maradi. Ha már megmaradhattam.

Nyár közepén lesz tizennyolc éve, hogy Szegedre jött professzornak. Ha csak egy évet késik, már nem lennék. Azelőtt azt se tudtam, hogy idegsebészet is van a világon. Meg azt se, hogy az agyban egy srófot meg lehet igazítani. Azt meg főleg nem, hogy a Teremtés Könyvében megbújó végzetes sajtóhibát ki lehet ütni. Tőle tudtam meg mindet. Aztán ennél is többet. Sorozatban kértem kölcsön az idegsebészetre vonatkozó alapvető munkákat. Látni akartam, miféle boszorkányos képesség kell kulcslukon belenyúlni a legjobban őrzött majdnem-masszába, és előbogarászni, ami nem oda való. Elmenni az ép szövetig, de semmivel se tovább!

Németh Bandi naponta meglátogatott turbános koromban. Ő mondta ki először: ez az ember olyat is tud, amit más nem. Saját lábán vert be hozzám a hír, olyan szépen elgyászolnának sokan. Jött tehát egy ember Pécsről, aki olyat is tudott, amit más nem.

Istennek legyen hála!

Azóta sok olyat tudok én is róla, amit más nem. Apja huszonegy évig a magasugrás országos bajnoka a maga 196 centijével. Követte apját, annyit ő is ugrott. Hogy pontosan mennyit, nem tudom. Hárman vannak testvérek, csupa kiválóság mind a három, de csak ő ugrott. Az atlétika mellett úszott is, vívott is, focizott is. Akik emlékeznek gyerekkora éveire, azok tudják, milyen villámgyorsan röpülhetett a népszerűségi listán az élsportoló. Hír, kincs, gyönyör, szinte tálalva. Tünemény sikerek után kitűnő edző lehetne. Sebész az édesapja, sebész akart lenni ő is. Másik két testvére nem orvos lett. Génkutatók, magyarázzátok meg!

És a könnyebb siker helyett embertelen robot, megállás nélkül, úgy, hogy ne a mennyországba vagy a pokolba vezessen út a keze közül. Azonnal kinyílt előtte a patológia kapuja. Kórbonctannak mondják ezt a tudományt. Oltári nagy önzés megint: ha megmarad annak, velünk már csak befejezett állapotunkban találkozott volna. Most? Dolgos élete minden áldott napjára számíthatunk legalább egy megmentett életet. Ennél szebb statisztika talán nem is létezik.

Sportolóktól maradt a meggyőződése: nekünk csak tízest szabad lőnünk. A kilences is, a nyolcas is borzalom. Nem az orvos tragédiája, Istenem, ő is ember, hanem azé, aki a műtőasztalán fekszik. Belehalni ugyan akármilyen apróságba lehet, de az a bizonyos kormánymű iszonyatosan nagy kockázat.

Jó, mondhatja akárki, meg kell tanulni ezt a szakmát is. Csakhogy két egyforma fej nincsen! Szerkezetileg sincsen! Azért tudunk ugyanarról a dologról hatmilliárd változatot gondolni, mert mindnyájunké más. Tessék ebbe úgy belenyúlni, hogy a szerkezet se változzon nagyon, és a gondolat se térüljön el. Mert csak a politikusok szeretik a vezényszavakkal kormányozható egyenfejeket. Most tudtam meg, rajzból és testnevelésből csak hatost kaphatott, nehogy az orvosgyerek kitűnő lehessen. Rajzkészsége bámulni való, sportsikerei pedig igazolják, a tornaszerek birodalmában se mankóval járkált. Ráadásul édesanyja tanította mindkét tárgyat! Rendnek muszáj lenni, kitűnő nem lehet. Szegény édesanyja a lelkéből lelkedzett magzatát volt kénytelen tulajdon kezével hátrébb sorolni. Amikor Szegedre jött, már elkezdték építeni az új klinikát. Mondhatta volna, építse, akinek ez a kenyere, az én dolgom az életek mentése. Biztosra veszem, az a klinika nem ez a klinika lenne. Néminemű tapasztalatokat szerzett ugyan a pécsi klinika fölújításánál, de minden napra adódtak újnál is újabb építészeti gondok. És minden napra esett legalább egy megmentett élet.

Amióta áll és működik az új klinika, minta lett: legalább ilyenné kellene válnia a többinek is. Sok helyen megfordult külföldön. Hozta magával mindenhonnan a legcélravezetőbb orvosi megoldásokat, és vitte magával, amit már ő ragasztott hozzá. De hozta az építészeti változatokat is. Tizenhárom éve dolgozik az épület, aki rendszeresen jár benne, az is elámul, nem látszik meg rajta. Pedig nálunk az új épületek romlanak leggyorsabban. Talán ő látja meg leghamarabb, hol kellene sürgősen beavatkozni, de az örökös kolduszszegénység sok mindennek állja útját.

Dr. Bodosi Mihály nyerte el idén a Szegedért Alapítvány fődíját. Biztosra veszem, az eddigi kitüntetettek jó szívvel fogadják társukká. Örömmel gratulálunk.

HORVÁTH DEZSŐ

A tudományos kuratórium díjazottja

Csákány Béla matematikus

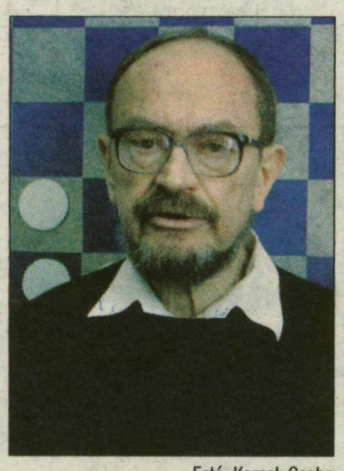

Fotó: Karnok Csaba

A Szegedért Alapítvány tudományos kuratóriumának díját *Csákány Béla* matematikaprofesszor veheti át. Az idén hetvenéves tudós középiskolai tanári diplomáját 1955-ben szerezte meg a szegedi egyetemen, majd két év múlva elkezdődött tudományos karrierje. 1957-ben abban a Bolyai Intézetben lett tanársegéd, ahol jelenleg professzorként dolgozik. A közben eltelt negyvenöt év alatt végigjárta a tudósi szamárlétrát: 1962-ben adjunktussá, 1964-ben docenssé, 1976-ban egyetemi tanárrá nevezték ki, miután az előző évben megszerezte a tudomány doktora fokozatot. Kutatási területe az algebra, amelynek alapjait a híres elődd, Rédei László rakta le. Az pedig már Csákány Bélának és munkatársainak köszönhető, hogy az algebrai alkotóműhelyt nemzetközileg is jelentős kutatóközponttá sikerült emelni. A professzor 1968-tól 1993-ig vezette az algebra és számelmélet tanszéket, ahol jelenleg beosztott egyetemi tanárként dolgozik.

Nem csak szűkebb szakterületén gazdagította a város és az egyetem tudományos életét. Amikor 1985 és 1990 között a JATE rektora volt, megalapította a régészeti, valamint a biotechnológia tanszéket, és kezdeményező szerepet játszott az újszegedi csillagvizsgáló létrehozásában. A rendszerváltást izgalmas időszakként élte meg, ám „amikor világossá vált számomra, hogy az új kormányzat bizonyára jobban tudna olyan emberrel együtt dolgozni, aki nem kötődik a korábbi rendszerhez, magamtól felálltam a rektori székből". Az már csak szerencsés véletlen, hogy éppen másnap vendégprofesszori meghívást kapott az Egyesült Államokba.

A szegedi egyetemen jelenleg is tart algebra előadásokat, az utóbbi években pedig a matematikai játékok elméletét is oktatja. A professzor tanárként és kutatóként sok feladatot vállal, de azért jut idő a sakkozásra és a túrázásra is. Egy évben kétszer-háromszor végiggyalogol a Tisza körtöltésén. A 19 kilométeres távot három óra alatt teljesítette, amikor a legjobb formában volt. 1996-ban még ennél is többre vállalkozott: fiával együtt megmászta a majdnem hat kilométer magas Kilimandzsárót. „Mivel akkor már 64 éves voltam, tréfából azt mondtam, hogy én már csak orvos kíséretében mertem felmenni a hegyre, fiamból ugyanis addigra orvos lett." Az utóbbi időben inkább kiskertjét gondozza szintén matematikus feleségével együtt. – Ahogy öregszem, egyre jobban szeretek ezzel foglalatoskodni, különösen ha jól sikerül a borom, vagy a szilvapálinkám – teszi hozzá nevetve.

HEGEDŰS SZABOLCS

Az állampolgári kuratórium díjazottja

Csernus Sándor irodalomtörténész

Fotó: Schmidt Andrea

Csernus Sándor személyében Szeged franciaországi külkapcsolatainak kulcsembere kapta meg a Szegedért Alapítvány Állampolgári Kuratóriumának díját.

Az algyői születésű egyetemi docens a Párizsi Magyar intézet igazgatója és a párizsi magyar nagykövetség kulturális főtanácsosa, valamint a tavaly lezajlott franciaországi magyar kulturális évad egyik szervezője és atyamestere. Az évad kiemelkedő rendezéséért 2001-ben a Francia Nemzeti Érdemrend Tiszti Fokozatával, a mintegy 400 kulturális program sikeres lebonyolításáért pedig 2002-ben a francia Művészeti és Irodalmi Érdemrend Tiszti Fokozatával tüntették ki.

Nem mindennapi, hogy egy diplomatáról magyarázat nélkül lehet leírni: kedvelik az emberek. Franciaországi kulturális diplomáciai sikereinek kulcsa is alighanem az, hogy toleráns személyes kapcsolatait át tudja vinni szakmai kezdeményezéseibe, amelyek révén a szegedi értékeket is egyre szélesebb körben ismerték meg Franciaországban. Eszménye a sokszínű, az újat és a hagyományost egyaránt elfogadó kulturális minőség. Kiemelkedő szerepe van abban, hogy szegedi művészek, alkotók, társulatok, kutatócsoportok, cégek találtak közönséget, partnert Franciaországban.

Munkája során mindig biztos érzékkel különböztette meg azt a „szegedi" értéket, ami Franciaországba is megállja a helyét, attól, amelyet szülővárosa iránti szeretettel kezelt, de tudta róla: a körtöltésen belül a helye. Bámulatos diplomáciai érzékéről, kizökkenthetetlen emberszeretetéről és derűjéről ugyanolyannak ismerik Párizsban, mint Szegeden.

Noha negyedik éve Párizsban lakik, Szeged nem lett számára provincia, hanem „a másik" élettere maradt, ahol szülei is élnek, s amelynek egyetemén diplomáciai munkája mellett fontosnak tartja, hogy órákat adjon.

PANEK SÁNDOR